

drage Grænserne for Parternes Forklarpingspligt snævrere eller videre end for Vidners.

Med Hensyn til den i sidste Stykke gjorte Henvisning bl. a. til § 158 skal bemærkes, at der intet kan være til Hinder for, at en Part afhøres eller modafhøres af sin egen Sagfører. Tværtimod kan saadant være af væsentlig Betydning, for at ikke Partens Forklaring skal give et ufuldstændigt eller skævt Billede af de virkelige Forhold. En Part vil f. Eks. let af Forvirring eller juridisk Ukyndighed kunne undlade at fremhæve Biomstændigheder af Betydning. Her maa da hans egen Sagfører, der kender Sagen fra Partens Fremstillinger for ham, træde til med passende Spørgsmaal, for at Partens Forklaring kan give det rette og fulde Indtryk.

Om Rettens Adgang til efter Sagens Optagelse at indkalde alt afhørte Parter for at forelægge dem yderligere Spørgsmaal, jfr. § 92.

§ 194.

Med Hensyn til Anvendelsen af Straffelovens §§ 146—48 paa Parterne skal bemærkes, dels at Udtrykket „usandfærdig Forklaring“ tilsigter at omfatte samtlige de Arter af Forseelser, der rammes af de nævnte Paragrafer og deres Analogi, dels at den i Straffelovens § 147, 2det Stykke, hjemlede Nedsættelse kun vil finde Anvendelse, hvor Analogien af Udkastets § 146 burde have udelukket Afhørelsen, eller hvor Parten ifølge Udkastets § 147 in fine burde have været gjort opmærksom paa sin Ret til at nægte at give Forklaring.

§§ 197—99.

Om den her med Hensyn til Edsdomme foretagne Forandring henvises til de oven for ved dette Kap. gjorte Bemærkninger. Da den foreløbige Edsdom ikke kan paaankes (jfr. § 245), bliver der ikke — som i nugældende Ret — Tale om at hindre Edsaffæggelsen ved Appelstævning eller for at skaffe sig en Frist til at overveje, om man vil appellere. Paa den anden Side staaer det den Part, der ifølge den endelige Dom taber Sagen, frit for at paaanke Dommen, uanset at Eden er aflagt (jfr. § 199 in fine).

Tredie Afsnit.

Rettergangsmaaden.

Hele dette Afsnit adskiller sig paa væsentlige Punkter fra de Dele af det tidligere Forslag, i hvis Sted det træder. Denne Forskel beror først og fremmest derpaa, at man i nærværende Udkast har aabnet Adgang til en *fuldstændig Appel til Højesteret*, altsaa til en Appel, der kan omfatte saavel hele Sagens faktiske Side (Bevisspørgsmaalet) som dens retlige.

Som bekendt var der i den tidligere Kommission stærke Tvivl fremme om Rigtigheden af at udelukke Bevisspørgsmaal fra Højesterets Prøvelse, og naar Kommissionens Flertal dog bestemte sig til at foreslaa en delvis Udelukkelse af saadan Prøvelse — idet der nemlig efter det tidligere Forslag skulde tilkomme Landsretten selv den endelige Afgørelse af, hvad der kunde anses bevist ved Vidner, Skøn eller Parternes personlige Afhøring, — skete dette navnlig under Hensyn til, at det fra Teoriens Side med megen Styrke hævdedes, at en fornyet Prøvelse ved Højesteret af Sagens hele faktiske Side ikke lod sig forene med en virkelig og tilfredsstillende Genemførelse af Umiddelbarhedsprincippet. Ræsonnementet var i saa Henseende i korte Træk dette: Naar Højesteret skal kunne skønne over den hele Bevisførelse, maa denne bringes frem for Højesteret *enten* derved, at Vidners, Parter og Skønsmænds Forklaringer for Landsret straks protokolteres og senere oplæses for Højesteret, *eller* derved, at hele Bevisførelsen gentages. Det første fører bort fra Umiddelbarhedsprincippet og derigennem ind i den Modsigelse, at der fra en Domstol, der til de nævnte Forklaringer har den Førstehaands Kendskab, hvorpaa der efter Princippet lægges Vægt, appelleres til en Domstol, der kun har en Andenhaands Kendskab til disse, hvortil kommer, at den Protokollation, der herefter maatte finde Sted under Landsretsbehandlingen, vilde virke hæmmende paa dennes Liv og Friskhed. Det andet Alternativ, at lade Bevisførelsen i dens Helhed foregaa paa ny for Højesteret, vilde nødvendiggøre, at der gaves Højesteret en anden Karakter, end den hidtil har haft (et større Antal Medlemmer, forskellige Afdelinger etc.) og vilde derhos føre bort fra det sædvanlige Begreb om Appel som